

GENERALINIO ADVOKATO
DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER IŠVADA,
pateikta 2006 m. sausio 12 d.¹

I — Įžanga

1. Šiuo apeliaciniu skundu *Regione Siciliana* ginčija Pirmosios instancijos teismo nutartį², kuria šis atmetė kaip nepriimtina ieškinį, kuriuo buvo siekiama panaikinti Komisijos sprendimą D (2002) 810439³ nutraukti nustatytą Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) finansinę pagalbą, remdamasis tuo, kad apeliantas nebuvo tiesiogiai susijęs su šiuo sprendimu EB 230 straipsnio ketvirtos pastraipos prasme.

2. Pastaraisiais metais Teisingumo Teismas daugeliu atvejų⁴ savo praktikoje vertino kriterijų, reglamentuojantį fizinių ar juridinių asmenų teisę pateikti ieškinį, nurodytą pirmiau minėtoje nuostatoje. Tačiau šiuose

sprendimuose Teisingumo Teismas sąvoką „konkrečiai susijęs“ su ieškovu aiškino kaip sąlygą norint ginčyti Bendrijos teisės aktą, o mūsų nagrinėjama byla yra susijusi su kita šiomis aplinkybėmis būtina sąlyga, t. y. *tiesioginiu poveikiu* ieškovo interesams.

3. Atsižvelgiant į šią nagrinėjamų klausimų santrauką, stebina tai, kad likus vos vienam mėnesiui iki nustatytos posėdžio, skirto šiam apeliaciniam skundui nagrinėti, dienos ir nelaukdama Teisingumo Teismo sprendimo, Pirmosios instancijos teismo pirmoji išplėstinė kolegija priėmė sprendimą⁵, kuris yra visiškai priešingas skundžiamai nutarčiai ir kuriuo jis priėmė nagrinėti ieškinį bei iš esmės išsprendė bylą tarp tų pačių šalių, kuri, be to, buvo irgi susijusi su ERPF pagalbos nutraukimu⁶. Kai kuriuos iš šio sprendimo argumentų aš nurodysiu toliau, nagrinėda-

1 — Originalo kalba: ispanų.

2 — 2004 m. liepos 8 d. Nutartis *Regione Siciliana prieš Komisiją* (T-341/02, Rink. p. II-2877).

3 — 2002 m. rugsėjo 5 d. Sprendimas dėl Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) finansinės pagalbos, susijusios su dideliu projektu „Greitkelis Messina–Palermo“ (ERPF Nr. 93.05.03.001 ? Arinco Nr. 93.IT.16.009), nutraukimo.

4 — 2002 m. liepos 25 d. Sprendimas *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą* (C-50/00 P, Rink. p. I-6677) ir 2004 m. balandžio 1 d. Sprendimas *Komisija prieš Jégo-Quéré* (C-263/02 P, Rink. p. I-3425). Šio ginčo apimties negalima visapusiškai įvertinti neperskačius generalinio advokato F. G. Jacobs išvadų abiejose bylose.

5 — 2005 m. spalio 18 d. Sprendimas *Regione Siciliana prieš Komisiją* (T-60/03, Rink. p. II-4139).

6 — Dar labiau stebina tai, kad Pirmosios instancijos teisme šiuo metu nagrinėjama nemažai bylų, susijusių su Komisijos sprendimais nutraukti ir susigrąžinti ERPF pagalbą, kuriuos užginčijo *Regione Siciliana*, ir šiose bylose taip pat keliama ieškinių priimtinum klausimai (bylos T-363/03, T-414/03, T-392/03, T-408/03, T-414/03 ir T-435/03).

mas trečiąjį apeliacinio skundo pagrindą⁷. Tam, kad būtų galima susidaryti visišką vaizdą apie teisinį ginčą, reikia paminėti 2005 m. gegužės 31 d. Pirmosios instancijos teismo (penktoji kolegija) sprendimą, kuriame, nors faktinės aplinkybės buvo labai panašios, šis teismas netgi nevertino atitinkamos savivaldybės pateikto ieškinio dėl panaikinimo priimtumo⁸.

4. Kita proga⁹, panašiai kaip ir kiti generalliniai advokatai, aš jau esu pareiškęs, kad teikiu pirmenybę platesniam EB 230 straipsnio ketvirtosios pastraipos aiškinimui, kuris peržengia tai, ką daugelį kartų ir labai siaurai yra apibrėžęs Teisingumo Teismas.

nepalankiausias sąlygas turinčių regionų atsilikimą; bei EB 159 straipsnis, kuriame teigiama, kad Bendrija šių tikslų siekia panaudodama struktūrinius fondus, konkrečiai kalbant, Europos regioninės plėtros fondą (ERPF).

6. 1988 m. birželio 24 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2052/88 dėl šių fondų uždavinių, jų efektyvumo bei jų veiklos koordinavimo tarpusavyje, taip pat su Europos investicijų banku ir kitais esamais finansiniais instrumentais¹⁰ ir 1988 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 4253/88, nustatantis Reglamento Nr. 2052/88 įgyvendinimo nuostatas¹¹, buvo priimti tam, kad būtų pasiekti šie tikslai bei reglamentuoti fondų uždaviniai.

II — Teisinis pagrindas

5. EB sutartyje regioninei politikai iš esmės skirti du straipsniai: EB 158 straipsnis, kuriame reikalaujama, kad tam, jog būtų skatinama visokeriopa darni plėtra, Bendrija plėtotų ir vykdytų veiksmus jos ekonominei ir socialinei sanglaudai stiprinti, ypač siekiant mažinti regionų plėtros lygio skirtumus ir

Reglamentas Nr. 2052/88

7. Reglamento Nr. 2052/88 4 straipsnio 1 dalies pirmojoje pastraipoje įtvirtintas Bendri-

7 — 79 ir paskesni punktai.

8 — 2005 m. gegužės 31 d. Sprendimas *Comune di Napoli prieš Komisiją* (T-272/02, Rink. p. II-1849).

9 — 1996 m. birželio 18 d. Išvada byloje *Criminal proceedings against X* (sujungtos bylos C-74/95 ir C-129/95, Rink. p. 6612).

10 — OL L 185, p. 9; iš dalies pakeistas 1993 m. liepos 20 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2081/93 (OL L 193, p. 5) ir 1999 m. birželio 21 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1260/1999, nustatančiu bendrąsias nuostatas dėl struktūrinių fondų (OL L 161, p. 1).

11 — OL L 374, p. 1; iš dalies pakeistas 1993 m. liepos 20 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2082/93 (OL L 193, p. 20).

jos veiklos šioje srityje papildymo principas. Joje taip pat numatytos glaudžios Komisijos konsultacijos su atitinkamomis valstybėmis narėmis ir jų paskirtomis atsakingomis nacionalinėmis, regionų, vietos ar kitomis institucijomis, be to, visos šalys įpareigojamos siekti bendro tikslo.

fondų asignavimai negali pakeisti valstybės narės viešųjų struktūrinių ar panašių išlaidų visoje tam tikslui priskirtoje teritorijoje.

10. 23 straipsnio 1 dalis numato:

Reglamentas Nr. 4253/88 su pakeitimais

„Kad būtų užtikrintas sėkmingas viešųjų ar privačių paramos gavėjų veiklų atlikimas, valstybės narės priima priemones, būtinas:

8. Pagal reglamento, kuris iš dalies pakeitė Reglamentą Nr. 4253/88, preambulės šėštą konstatuojamąją dalį, remiantis subsidiarumo principu ir nepažeidžiant Komisijos kompetencijos, susijusios su Bendrijos finansinių resursų valdymu, atsakomybė už veiklos formų įgyvendinimą pavedama valstybėms narėms atitinkamame teritoriniame lygmenyje, atsižvelgiant į kiekvienos valstybės narės vidaus sąrangos ypatumus.

— reguliariam patikrinimui, kad Bendrijos finansuotos veiklos buvo atliktos teisingai,

— pažeidimų prevencijai ir tyrimui,

9. 9 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas „papildymo“¹² principas – užtikrinti realią ekonominę įtaką, nes struktūrinių

— išieškoti lėšas, prarastas dėl piktnaudžiavimo ar neatsargumo. Išskyrus, kai valstybė narė ir (arba) tarpininkas ir (arba) paramos gavėjas įrodo, kad jie nėra atsakingi už piktnaudžiavimą ar neatsargumą, valstybė narė yra subsi-

12 — Ispaniškas žodis „adicionalidad“ („papildymas“), sudarytas iš žodžio „adición“, nėra pateikiamas *Diccionario de la Real Academia de la Lengua Española*, tačiau yra vartojamas šio reglamento versijoje ispanų kalba.

diariai atsakinga už neteisėtai sumokėtų sumų grąžinimą.<...>

3. Visos sumos, kurios buvo gautos neteisėtai, turi būti sugrąžintos Komisijai. <...>“.

<...>“

III — Apeliacinio skundo pagrindas

A — Bylos pirmojoje instancijoje faktinių aplinkybių santrauka

11. Pagal 24 straipsnį:

„1. Jei paaiškėja, kad veikla arba priemonė nepateisina dalies arba visos jai skirtos finansinės pagalbos, Komisija, remdamasi partnerystės pagrindu, atlieka tinkamą patikrinimą, prašydama, kad valstybė narė arba kitos šiai veiklai įgyvendinti jos paskirtos institucijos per nustatytą laiką pateiktų savo pastabas.

2. Po šio patikrinimo Komisija gali sumažinti arba sustabdyti šiai veiklai arba priemonei skirtą pagalbą, jeigu patikrinimo metu nustatomas pažeidimas arba esminis pakeitimas, turintis įtakos veiklos arba priemonės pobūdžiui arba jos įgyvendinimo sąlygoms, dėl kurio nebuvo prašoma Komisijos patvirtinimo.

12. 1993 m. gruodžio 22 d. Sprendimu, skirtu Italijos Respublikai, Komisija 1994–1999 m. programavimo laikotarpiui nustatė ERPF finansinę pagalbą, sudarančią 50 % leistinių greitkelio tarp Palermo ir Mesinos Sicilijoje statybos, t. y. didelio projekto pagal Reglamento Nr. 4253/88 16 straipsnio 2 dalį, reikalavimus atitinkančių išlaidų. Darbai buvo padalyti į dešimt dalių ir, kaip teigiama sprendimo priede, *Regione Siciliana* buvo paskirtas už projektą atsakinga institucija.

13. Po daugybės incidentų ir gausaus susirašinėjimo tarp Komisijos bei Italijos valdžios institucijų (kurie išsamiai apžvelgti skundžiamoje nutartyje¹³) Komisija, įsitikinusi, jog dėl atsiradusių trukdžių statybos nebus baigtos iki nustatytos datos, t. y. 1997 m.

13 — Turiu omenyje nutarties 17–29 punktus, kuriuose išsamiai apibendrintos faktinės aplinkybės.

gruodžio 31 d., ir manydama, kad apeliantas neįvykdė savo įsipareigojimų, vėlesniu, t. y. 2002 m. rugsėjo 5 d., sprendimu (tai ir yra ginčijamas sprendimas) pranešė Italijos Respublikai apie ketinimus nutraukti pagalbą, remdamasi iki 1997 m. gruodžio 31 d. patirtomis išlaidomis, susijusiomis su iki 2002 m. rugsėjo 5 d. užbaigtais darbais.

pagrindas grindžiamas motyvų trūkumu ir aplinkybių neištyrimu.

B — *Skundžiama nutartis*

14. Šiame sprendime Komisija nurodė, pirma, nepanaudotą atšauktiną likutį, tai yra skirtumą tarp iš pradžių projektui skirtos ERPF finansinės pagalbos sumos ir visų ERPF atliktų mokėjimų, ir, antra, išieškotiną sumą, apskaičiuojamą iš pirma gautos skirtumo atimant užbaigimo dieną ERPF priskirtinų reikalavimus atitinkančių išlaidų sumą. Komisija taip pat reikalavo, kad Italijos Respublika registruotu laišku informuotų galutinį gavėją apie šį sprendimą.

15. Atsižvelgdamas į tai, *Regione Siciliana* Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismai pateikė ieškinį dėl sprendimo panaikinimo, pagrįstą keturiais teisiniais pagrindais. Pirmuoju ieškinio pagrindu teigiama, kad ginčijamą sprendimą pasirašęs asmuo neturėjo tam kompetencijos; antrasis ieškinio pagrindas grindžiamas Reglamento Nr. 4253/88 24 ir 25 straipsnių pažeidimu ir (arba) klaidingu taikymu; trečiuoju ieškinio pagrindu nurodyta, kad Komisijos elgesys buvo prieštaringas bei kad buvo pažeistas teisėtų lūkesčių principas; ketvirtasis ieškinio

16. Pagal Procedūros reglamento 113 straipsnį Pirmosios instancijos teismas savo iniciatyva svarstė, ar *Regione Siciliana* turi teisę pateikti ieškinį. Jo nuomone, jis turėjo pakankamai informacijos iš byloje esančių dokumentų, todėl nusprendė, kad nereikia išklausti šalių paaiškinimų žodžiu.

17. Nustatęs, kad priemonė nėra skirta *Regione Siciliana*, nes Komisija ginčijamą sprendimą adresavo Italijos Respublikai, ir pripažinęs, kad šis sprendimas darė apelian-tui konkretų poveikį¹⁴, Teisingumo Teismas nusprendė, jog būtina patikrinti, ar apeliantas yra tiesiogiai susijęs su sprendimu EB 230 straipsnio ketvirtosios pastraipos prasme.

18. Pirmosios instancijos teismas taip pat pakartojo nusistovėjusią teismo praktiką šioje srityje¹⁵, ypač atkreipdamas dėmesį į daugybę sprendimų, susijusių su ERPF¹⁶.

¹⁴ — Skundžiamos nutarties 50–52 punktai rodo, kad Komisija to neginčijo.

¹⁵ — 53–62 punktai

¹⁶ — Butent 55, 58, 60 ir 62 punktai.

19. Dėl nagrinėjamų faktinių aplinkybių teismas didžiąją savo argumentų dalį skyrė dviem esminiems klausimams, t. y. ERPF įsipareigojimų dėl nesumokėtų sumų panaikinimui bei neteisėtai gautų sumų sugrąžinimui.

20. Pirmuoju klausimu jis konstatavo, jog pagal Reglamento Nr. 4253/88 21 straipsnio 5 dalį Bendrijų asignavimus, paskirtus kaip ERPF finansinė pagalba, Komisija moka atitinkamai valstybei narei. Ši teiginį teismas pagrindė nurodydamas ankstesnį sprendimą¹⁷ ir nustatė, kad *Regione Siciliana* nėra privileijuotas ieškovas EB 230 straipsnio prasme¹⁸.

21. Jis taip pat konstatavo, jog, atsižvelgiant į tai, kad Bendrijos pagalba tik papildė nacionalinius veiksmus, bei į „papildymo“ principą, pagal kurį Bendrijų pagalba negali pakeisti valstybės narės viešųjų išlaidų, niekas nekliudo Italijos Respublikai nuspręsti iš savo lėšų padengti tą dalį projektui užbaigti reikalingų lėšų, dėl kurių buvo panaikinti įsipareigojimai dėl finansavimo iš Bendrijos fondų.

22. Dėl neteisėtai gautų sumų sugrąžinimo Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad

ginčijamas sprendimas skiriasi nuo bendros praktikos, susijusios su valstybės pagalba, pripažinta nesuderinama su bendrąja rinka, nes jame nėra jokios nuostatos, nurodančios Italijos Respublikai išieškoti iš gavėjų šias neteisėtai gautas sumas¹⁹, ir nurodė, kad sprendime reikalaujama, jog nurodytas sumas į ERPF grąžintų tik pati Italijos Respublika²⁰, nes Bendrijų lėšų, sumokėtų apelian-tui, išieškojimas būtų tiesioginė ne ginčijamo sprendimo, bet siekiant šio tikslo Italijos Respublikos remiantis nacionalinės teisės aktais atliktų veiksmų, stengiantis įvykdyti šiuo klausimu iš Bendrijos teisės aktų išplaukiančias pareigas, tiesioginė pasekmė²¹.

23. Nors apeliantas ir nesirėmė tuo, kad Italijos Respublikos veiksmų laisvė buvo išimtinai teorinė, kas pagal teismų praktiką suteiktų jam teisę pateikti ieškinį²², Pirmosios instancijos teismas laikėsi nuomonės, kad vis dėlto išlieka galimybė, jog valstybė narė atsisakys išieškoti aptariamą pagalbą iš apelianto arba galutinių gavėjų²³, ir taip atmetė šią prielaidą²⁴.

24. Galiausiai skundžiamoje nutartyje nebuvo atsižvelgta į *Regione Siciliana* tvirtinimus,

17 — 2004 m. sausio 22 d. Sprendimas *COPPI* (C-271/01, Rink. p. I-1029, 37, 38 ir 41 punktai).

18 — Skundžiamos nutarties 83 punktas.

19 — 66 punktas.

20 — 68 punktas.

21 — 82 punktas.

22 — 1998 m. gegužės 5 d. Sprendimas *Dreyfus prieš Komisiją* (C-386/96 P, Rink. p. I-2309, 43 punktas).

23 — 79 punktas.

24 — 82 punktas.

kad jis palaikė tiesioginius ryšius su Komisija, nes pateikė jai tam tikrus dokumentus, ir kad į jo ypatingą padėtį buvo atsižvelgta priimant šiuo metu ginčijamą sprendimą. Pirmasis teiginys buvo atmestas todėl, kad informacijos siuntimas neturi tiesioginio poveikio apelianto teisei padėčiai, antrasis – kad ši aplinkybė daugių daugiausia galėtų parodyti, jog apeliantas yra konkrečiai susijęs su minėtu sprendimu.

25. Atsižvelgdamas į tai, Pirmosios instancijos teismas pripažino ieškinį nepriimtinu ir nurodė apeliantui padengti bylinėjimosi išlaidas.

IV — Procedūra Teisingumo Teisme ir šalių reikalavimai

26. 2004 m. rugsėjo 29 d. Teisingumo Teismo kanceliarija gavo *Regione Siciliana* apeliacinį skundą, o 2004 m. lapkričio 25 d. Komisijos atsiliepiamą į skundą. Po šių dokumentų taip pat buvo pateikti dublikas ir triplikas.

27. 2005 m. lapkričio 15 d. surengtas teismo posėdis, kuriame dalyvavo abiejų šalių atstovai.

28. Apeliantas Teisingumo Teismo prašo:

- panaikinti 2004 m. liepos 8 d. Pirmosios instancijos teismo nutartį byloje T-341/02,
- imtis reikiamų priemonių, kad būtų tęsiamas bylos nagrinėjimas, bei priimti sprendimą dėl bylinėjimosi išlaidų.

29. Komisija Teisingumo Teismo prašo:

- atmesti apeliacinį skundą,
- nurodyti apeliantui padengti bylinėjimosi išlaidas.

V — Apeliacinio skundo pagrindų vertinimas

30. *Regione Siciliana* nurodė keturis apeliacinio skundo pagrindus. Pirmuoju teigiama, kad buvo pažeisti Pirmosios instancijos

teismo procedūros reglamento 113 ir 114 straipsniai; antruoju – kad buvo pažeista EB 230 straipsnio antroji pastraipa; trečiasis grindžiamas Reglamento Nr. 2052/88 ir Reglamento Nr. 4253/88 pažeidimu, o ketvirtasis – tuo, kad nutartyje nenurodyti jos priėmimo motyvai.

31. Logikos bei teisiniais sumetimais pirmuosius du pagrindus nagrinėsiu atvirkštine tvarka, nes pripažinus, kad apeliantas yra privilegijuotas ieškovas EB 230 straipsnio antros pastraipos prasme arba kad sprendimas yra jam skirtas, kaip apibrėžta šio straipsnio ketvirtoje pastraipoje, išnyktų apeliacinio skundo pagrindo, kuriame teigiama, kad buvo pažeisti 113 ir 114 straipsniai, dalykas, nes jis iš esmės susijęs su tuo, ar apeliantas yra tiesiogiai susijęs su sprendimu, kurio galiojimas ginčijamas.

A — Antrasis apeliacinio skundo pagrindas: EB 230 straipsnio antrosios pastraipos pažeidimas ir gynbos teisių pažeidimas

32. *Regione Siciliana* kritikuoja tai, kad skundžiamoje nutartyje jis buvo pripažintas atskiru ir nepriklausomu nuo Italijos Respublikos dariniu. Jis laikosi nuomonės, kad toks vertinimas yra nepagrįstas, nes regionas veikia kaip teritorija, esanti sudėtinė ir nedaloma šios valstybės dalimi, ir yra tikrasis finansinės pagalbos gavėjas.

33. Be to, jis laikosi nuomonės, kad ERPF lėšų atveju valstybės narės veikia tik kaip tarpininkai, nes Bendrijos subsidijos gavėjas paaiškėja iš karto, kai tik ši subsidija yra suteikiama. Nuomonė, kad sprendimas nutraukti pagalbą buvo skirtas tik valstybei narei, yra pagrįsta perdėtai formaliu situacijos vertinimu.

34. Komisija teigia, kad šis apeliacinio skundo pagrindas yra nepagrįstas. Šiuo atžvilgiu ji, visų pirma, nurodo Teisingumo Teismo praktiką, pagal kurią EB 230 straipsnio antroji pastraipa yra susijusi tik su valstybių narių vyriausybėmis valdžios institucijomis ir negali būti taikoma ir įvairiausioms valstybės vidaus teritorinėms institucijoms. Antra, ji nesutinka su tuo, kad ginčijamas sprendimas skirtas *Regione Siciliana*, nes pateikti argumentai yra skirti įrodyti ne tai, ar apeliantas susijęs su sprendimu tiesiogiai, bet tai, ar jis yra susijęs su šiuo sprendimu konkrečiai.

1. Teisingumo Teismo praktikos dėl valstybės vidaus darinių teisės pateikti ieškinį apžvalga

35. Nesant Sutartyse tiesioginio „valstybės“ apibrėžimo, kai kurių teisės doktrinos atsto-

vų teigimu, ši sąvoka turėtų būti aiškinama kaip apibrėžianti tarptautinės teisės subjektus, kurie yra pripažinti turintys kompetenciją pasirašyti ir ratifikuoti susitarimus tarp valstybių ir kurie yra dariniai, turintys savarankišką kompetenciją tam tikros teritorijos atžvilgiu²⁵. O kiti doktrinos atstovai, remdamiesi Teisingumo Teismo praktika, daro išvadą, jog sąvoka „valstybė“ apima institucijų bei užduočių visumą²⁶.

36. Tačiau šie moksliniai apibrėžimai nedaug kuo prisideda prie diskusijos apie šio žodžio reikšmę EB 230 straipsnio antrojoje pastraipoje, nes jais nėra pakankamai aiškiai atsakoma į klausimą apie šios sąvokos apimtį minėtame kontekste.

37. Tai, kad šiuo atžvilgiu yra labai mažai sprendimų, leidžia manyti, kad iš tiesų Teisingumo Teismas dar nėra įtvirtinęs aiškaus apibrėžimo, nes iki šiol buvo priimtos tik dvi nutartys²⁷, kuriose jis pripažino akivaizdžiai nepriimtinais ieškinius dėl pa-

naikinimo, kuriuos pateikė *Región Wallonne*²⁸ ir *Regione Toscana*²⁹. Abiejų nutarčių formuluotės yra identiškos ir skamba taip:

„<...> atsižvelgiant į bendrą Sutarčių sistemą, akivaizdu, kad sąvoka „valstybė narė“ institucijas reglamentuojančių nuostatų prasme ir ypač tų nuostatų, kurios yra susijusios su bylų nagrinėjimu teismuose, apima tik Europos Bendrijų valstybių narių vyriausybės valdžios institucijas ir negali apimti regionų arba autonominių bendrijų vyriausybių, kad ir kokių įgaliojimus tokios vyriausybės turėtų.“

38. Galima prieštarauti, kad iki šiol vis dar nėra šių teismo praktiką pagrindžiančio formalaus sprendimo, tačiau toks procesinis griežtumas neįtikina, atsižvelgiant į tai, kad nepriimtinum klausimai, ypač akivaizdaus, paprastai yra išsprendžiami priimant nutartį pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 92 straipsnio 1 dalį. Tas pat pasakytina ir apie klausimus, pateiktus prejudiciniam sprendimui priimti, kai pagal šio reglamento 104 straipsnio 3 dalį „atsakymą į klausimą galima aiškiai nustatyti“. Todėl, aiškinant sistemškai, Teisingumo Teismo procedūra patvirtina šių dviejų nutarčių svarbą.

25 — M. Pérez González „La subjetividad internacional“, M. Díez de Velasco, *Instituciones de Derecho Internacional Público* (13 leidimas, Tecnos, Madridas, 2001), p. 219.

26 — M. Hecquard-Theron „La notion d'État en droit communautaire“, *Revue trimestrielle de droit européen*, Nr. 26 (4), 1990 m. spalio–gruodis, p. 693 ir paskesni.

27 — Dėl Gibraltaro žr. generalinio advokato C. O. Lenz išvadą byloje *Gibraltaro vyriausybė prieš Tarybą* (C-298/89, Rink. p. I-3605 ir ypač 3621 punktą ir paskesni).

28 — 1997 m. kovo 21 d. Nutartis *Región Wallonne prieš Komisiją* (C-95/97, Rink. p. I-1787, 6 punktas).

29 — 1997 m. spalio 1 d. Nutartis *Regione Toscana prieš Komisiją* (C-180/97, Rink. p. I-5245, 6 punktas).

39. Be to, šios abi nutartys tiesiogiai nurodytos Teisingumo Teismo sprendime, kuriame, nors ir necituodamas pačių tekstų, Teisingumo Teismas patvirtino, jog EB 230 straipsnio antroji ir trečioji pastraipos pagal analogiją negali būti taikomos regionams³⁰.

40. Taip pat galima pažymėti, kad, nepaisant išvadų nurodytose nutartyse, su tiesioginiais ieškiniais nesusijusiais klausimais Teisingumo Teismas daugeliu atvejų plačiai aiškino žodžio „valstybė“ reikšmę. Jis laikėsi nuomonės, kad ši sąvoka apima bet kokią vienetą, neatsižvelgiant į jo teisinę formą, kuriam buvo patikėta atsakomybė teikti viešąsias paslaugas ir kuris dėl šios priežasties turi specialią kompetenciją, peržengiančią tą, kuri atsiranda pagal galiojančias taisykles, skirtas reguliuoti santykius tarp privačių asmenų³¹. Tai nagrinėjamu atveju leido remtis direktyva, kuri nebuvo perkelta į nacionalinę teisę, prieš viešąją įmonę, kuri buvo privatizuota.

41. Sąvokos „valstybė“ platumas Teisingumo Teismo požiūriu matyti ir iš šio teismo sprendimų byloje, susijusiose su įsipareigo-

jimų neįvykdymu: pavyzdžiui, jis yra pripažinęs, kad Ispanijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų, nors už pažeidimus iš tiesų buvo atsakingos vietos valdžios ar regioninės institucijos (sprendimai dėl *Santoña* užliejamų krantų³², aplinkos oro kokybės³³ ir paramos *Magefesa II*³⁴). Todėl europiniame kontekste tuo atveju, jeigu valstybės vidaus regioninė arba vietos valdžios institucija neįvykdo įsipareigojimų pagal Bendrijos teisę, atsakomybė kyla būtent valstybei narei, kurioje yra ši institucija.

42. Kadangi sąvoka „valstybė“ iš tiesų yra nelabai apibrėžta, Teisingumo Teismas, taikdamas EB 39 straipsnio 4 dalį, apribojo sąvoką „viešoji valdžios institucija“ (nors reikia sutikti, jog pastaroji sąvoka nėra visiškai tapati sąvokai „valstybė“) ir nustatė, kad darbas valstybės tarnyboje reikią visas pareigas, „kurios yra susijusios su tiesioginiu ar netiesioginiu dalyvavimu vykdant viešosios teisės suteiktus įgaliojimus bei funkcijas, kurių tikslas – užtikrinti valstybės arba kitų viešosios valdžios institucijų bendruosius interesus“³⁵; tokios viešosios valdžios institucijos apima valstybės vidaus, ypač vietos valdžios ir regionines, institucijas³⁶.

30 — 2001 m. lapkričio 22 d. Sprendimas *Nederlandse Antillen prieš Tarybą* (C-452/98, Rink. p. I-8973, 50 punktas).

31 — 1990 m. liepos 12 d. Sprendimas *Foster ir kt.* (C-188/89, Rink. p. I-3313, 17–20 punktai); 19 punkte Teismas pabrėžė, kad jis jau yra konstatavęs, jog direktyvos nuostatomis galima remtis prieš mokesčių institucijas (1982 m. sausio 19 d. Sprendimo *Becker*, 8/81, Rink. p. 53, 23–25 punktai), vietos valdžios institucijas (1989 m. birželio 22 d. Sprendimas *Fratelli Costanzo*, 103/88, Rink. p. 1839), konstituciškai nepriklausomas institucijas, užtikrinančias viešąją tvarką ir saugumą (1986 m. gegužės 15 d. Sprendimas *Johnston*, 222/84, Rink. p. 1651) ir viešąsias valdžios institucijas, teikiančias viešąsias sveikatos paslaugas (1986 m. vasario 26 d. Sprendimas *Marshall*, 152/84, Rink. p. 723).

32 — 1993 m. rugpjūčio 2 d. Sprendimas *Komisija prieš Ispaniją* (C-355/90, Rink. p. I-4221).

33 — 2001 m. rugsėjo 13 d. Sprendimas *Komisija prieš Ispaniją* (C-417/99, Rink. p. I-6015).

34 — 2002 m. liepos 2 d. Sprendimas *Komisija prieš Ispaniją* (C-499/99, Rink. p. I-6031).

35 — 1986 m. liepos 3 d. Sprendimas *Lawrie-Blum* (66/85, Rink. p. 2121, 27 punktas).

36 — M. Sobrido Prieto „Las comunidades autónomas ante el Tribunal de Justicia y el Tribunal de Primera Instancia de las Comunidades Europeas“ (Tirant monografías, Valencija, 2003), p. 45.

43. Trumpai tariant, Teisingumo Teismas laikosi kintančio geometrinio požiūrio³⁷, besiskiriančio atsižvelgiant į atitinkamą sritį ir atskleidžiančio pragmatizmą, kuriuo remiamasi, siekiant užtikrinti Bendrijos teisės veiksmingumą, taigi tam, kad būtų patenkin-tas Sutarčiai būdingas integracijos siekis³⁸.

44. Tačiau lankstumo, kurio laikosi Teisin-gumo Teismas tam tikrose srityse aiškinda-mas žodį „valstybė“, nerasime, kai kalbama apie teisėtumo kontrolę, nes tai neatitiktų nuostatų, kuriomis siekiama užtikrinti kom-petencijos pasiskirstymo Bendrijoje laikymą-si, kaip Teisingumo Teismo yra pasakytą nutartyse *Región Wallonne* ir *Regione Tos-cana*:

„Jeigu būtų priešingai (jeigu valstybės vidaus dariniai turėtų savarankišką teisę pareikšti ieškinį), tai pažeistų Sutartyse, reguliuojan-čiose sąlygas, pagal kurias valstybės narės, t. y. Bendrijų steigimo sutarčių bei Stojimo sutarčių šalys, dalyvauja Bendrijos institucijų veikloje, numatytą institucinę pusiausvyrą. Nejmanoma, kad Europos Bendrijos susidėtų iš didesnio skaičiaus valstybių narių nei tos valstybės, kurios yra jas įsteigusios.“

45. Todėl atmetus galimybę naudoti aiškini-mo būdą, užtikrinantį Bendrijos teisės veiks-mingumą, telieka įsitikinti, ar Europos inte-gracijos procesas nesuardė institucinio ba-lanso taip, kad būtų suabejota ankstesniame punkte pateiktais teiginiais.

2. Trumpa valstybės vidaus darinių vaidmens raidos Europos integracijos kontekste sant-rauka

46. Niekas geriau neapibūdina to nesiskaity-mo, su kuriuo susidūrė vietos valdžios bei regioninės institucijos Europos integracijos pradžioje, kaip vokiečių profesoriaus spar-nuota frazė, kuria jis apibūdino šį procesą kaip „aklą kompetencijos pasiskirstymą vals-tybėse narėse“ („Länder-Blindheit“ – „Länder blindless“³⁹); jis kritikavo tai, kad Sutartyse nėra jokios nuorodos į regionus.

47. Pirmąjį kartą regionai politiškai buvo pripažinti Europos Vadovų Taryboje 1961 m., kai Europos vietos valdžios institu-cijų konferencijai suteiktas nuolatinis statu-

37 — C. Huguenaud „L'application effective du droit communautaire en droit interne: analyse comparative des problèmes rencontrés en droit français, anglais et allemand“ (Bruylant, Editions de l'Université de Bruxelles, Bruxelles, 1995), p. 196.

38 — M. Sobrido Prieto, *op. cit.*, p. 52.

39 — H. P. Ipsen „Als Bundesstaat in der Gemeinschaft“, *Probleme des Europäischen Rechts. Festschrift für Walter Hallstein zu seinem 65. Geburtstag*, 1966), p. 228 ir toliau.

sas. 1975 m. buvo pakeista šios konferencijos chartija, kad regionai būtų įtraukti kaip politiniai vienetai. Šios konferencijos posėdžiuose buvo patvirtinta Vietos savivaldos chartija⁴⁰ bei Regionų savivaldos chartija⁴¹.

politikos sritims, bei tam, kad priimant sprendimus būtų atstovaujama valstybės vidaus lygiu, įkūrė instituciją, kuri būtų tik patariamoji⁴⁴ ir rinktųsi tik pačios Komisijos prašymu⁴⁵.

48. Ne ką mažesnę dėmesį reikėtų skirti Europos regionų asamblėjai⁴², kurios tikslas, remiantis jos Statuto I skyriaus 1 straipsnio 3 dalimi, – „tobulinant regionų institucinių dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose skatinti aktyvų regionų dalyvavimą kuriant Europą, ypač Europos Tarybos, Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Organizacijos ir Europos Sąjungos darbe“.

50. Nepaisant visų jai taikomų apribojimų šios naujos institucijos atsiradimas pasirodė esąs nepaprastai svarbus, nes jis pasėjo sėklą, išaugusią į Regionų komitetą, kuris buvo įsteigtas Maastrichto sutartimi⁴⁶. Tačiau, nepaisant tolesnės sėkmingos pažangos, padarytos Amsterdamo sutartyje⁴⁷ bei Nicos sutartyje⁴⁸, Regionų komitetas taip ir liko tik patariamąja institucija.

49. Bendrijos lygmeniu kaip išeities tašką reikėtų nurodyti Regionų ir vietos valdžios institucijų konsultacinę tarybą, sukurtą pagal Sprendimą 88/487/EEB⁴³, pagal kurio preambulę Komisija, manydama, kad yra būtina šias valdžios institucijas labiau įtraukti kuriant ir įgyvendinant Bendrijos regioninę politiką, turinčią poveikį kitoms Bendrijos

51. Dėl teisės pateikti ieškinį peržiūrėti Bendrijos aktų teisėtumą reikėtų pažymėti, kad daugelį kartų, kai buvo revizuojama

40 — Priimta 1985 m. spalio 15 d., įsigaliojo nuo 1988 m. rugsėjo 9 dienos.

41 — Vieningai priimta 1997 m. birželio 5 dieną.

42 — Įsteigta 1985 m. birželio 15 d., būstinė Strasbūre.

43 — 1988 m. birželio 24 d. Komisijos sprendimas 88/487/EEB, kuriuo įsteigiama Regionų ir vietos valdžios institucijų konsultacinė taryba (OL L 247, p. 23).

44 — Sprendimo 88/487/EEB 2 straipsnis.

45 — Šio sprendimo 7 straipsnio 1 dalis.

46 — EB sutarties 198a–198c straipsniai (po pakeitimo – EB 263–265 straipsniai).

47 — Pasiekimai Amsterdamo sutartyje iš esmės buvo susiję su Regionų komiteto teise priimti savo darbo tvarkos taisykles (EB 264 straipsnio antroji pastraipa), sričių, kuriose konsultuotis privaloma, skaičiaus padidėjimu (pavyzdžiui, EB 71, 128, 137 ir 175 straipsniai), teise pareikšti nuomonę savo iniciatyva (EB 265 straipsnio penktoji pastraipa) ir Europos Parlamento teise prašyti Regionų komiteto nuomonės (EB 265 straipsnio ketvirtoji pastraipa).

48 — Šioje Sutartyje buvo įvesti du pagrindiniai pakeitimai: reikalavimas, kad Komiteto nariai turėtų regiono ar vietos valdžios institucijoje rinkėjų mandatą, ir jų, kaip narių, statusas baigiasi, kai baigiasi šio mandato galiojimo laikas; bei komiteto narių skaičiaus apribojimas iki 350 (EB 263 straipsnis).

EB sutartis, Regionų komitetas visuomet buvo už⁴⁹ privilegijuoto statuso bylose dėl panaikinimo suteikimą tiek jam pačiam, tiek regionams, turintiems įstatymų leidybos kompetenciją, ir siūlė EB sutarties 173 straipsnio (šiuo metu EB 230 straipsnis) trečiosios pastraipos pakeitimus⁵⁰.

precedentas ir sekant šiuo pavyzdžiu valstybėje greitai pasklistų piktnaudžiavimai⁵².

3. Apeliacinio skundo pagrindo atmetimas

53. Iš to, kas išdėstyta, akivaizdu ne tik tai, kad iki šiol dar nėra žengta taip toli, jog būtų pateisintas institucinės pusiausvyros, nurodytos nutartyse *Región Wallonne* ir *Regione Toscana*, pakeitimas, tačiau ir tai, kad bet kokie šiuo tikslu siūlyti pakeitimai patyrė visišką fiasko. Todėl nėra jokios priežasties pakeisti šios teismo praktikos.

52. Kalbant apie Komiteto prerogatyvų išsaugojimą, šie siekiai buvo iš dalies realizuoti Sutartyje dėl Konstitucijos Europai⁵¹, nors regionų statusas bylose dėl panaikinimo išliko nepakitęs. Tačiau net jeigu šis tekstas įsigaliotų, išlieka aplinkybė, kad šiuo metu teisės aktų leidėjas nėra linkęs atverti duris Komiteto norams. Kaip rašė V. Šekspyras, „nėra tokios jėgos Venecijoje, kuri galėtų pakeisti tai, kas nustatyta įstatyme: tai būtų

54. Be to, netgi pritarus apelianto pateiktiems teiginiams, kad regionas gali būti laikomas „valstybe“ EB 230 straipsnio antrosios pastraipos prasme, regionui šiuo atžvilgiu kelias nebūtų atvertas, nes dalis negali atstovauti visumos. Dar daugiau, regionas, kaip sudėtinė ir nedaloma visumos dalis, turi priemonių užtikrinti tarpusavio supratimą bei bendradarbiavimą su nacionaline vyriausybe politiniais bei administraciniais klausimais, o tai gali suteikti jam galimybę daryti

49 — Regionų komiteto nuomonė dėl Europos Sutarties ir Europos Bendrijos steigimo sutarties peržiūrėjimo (Pranešėjas: Pujol i Solel) CdR 136/95 (OL C 100, 1996, p. 1). Taip pat žr. Regionų komiteto rezoliuciją dėl būsimosios tarpvyriausybės konferencijos (TVK), CdR 54/99 FIN. (OL C 293, 1999, p. 74).

50 — Jis teigė, kad Teisingumo Teismo jurisdikcijai turėtų priklausyti nagrinėti „komis pačiomis sąlygomis Europos Parlamento, Europos centrinio banko ir Regionų komiteto ieškinius, kuriais šie gina savo prerogatyvas“, „Regionų komiteto ieškinius dėl subsidiarumo principo pažeidimo“ bei „regionų, kurių teisės aktų leidybos kompetenciją gali paveikti reglamentas, direktyva arba sprendimas, ieškinius.“

51 — Sutarties dėl Konstitucijos Europai III-365 straipsnio 3 dalis.

52 — V. Šekspyras „Venecijos pirklys“: Porcijos, kuri apsimeta jaunu teisminku iš Romos, atsakymas į Šeilo reikalavimą įvykdyti skolos sutartyje numatytą bausmę už trijų tūkstančių dukatų negrąžinimą laiku: bausmė yra tokia, kad skolininkas turi pateikti svarą mėsos, išpjautos iš jo kūno. Šeilokas atsisako suteikti bet kokią malonę. Basanijus maldauja, kad Šeilokas nevertintų šios garantijos vien pažodžiui, jog būtų išvengta žiaurumo, susijusio su jos vykdymu. Šis kūrinys persmelktas gily antisceminių nusistatymų, atspindinčių laikotarpį, kuriuo jis buvo parašytas, t. y. šešioliktojo amžiaus pabaigos Angliją.

įtaką reikiamai nacionalinės vyriausybės reakcijai dėl prieštaravimo Bendrijos priemonei Teisingumo Teisme. Piliečiai paprastai neturi tokios galimybės.

priimtino pagrindų, o tai, kaip vyksta likusi proceso dalis, nurodo 114 straipsnio 3 ir 4 dalių nuostatos. Pastarojo straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad likusi proceso dalis vyksta žodžiu, *nebent Pirmosios instancijos teismas nusprendžia kitaip*.

55. Dėl šios priežasties ir nevertinant tariamo apelianto gynybos teisių pažeidimo, apie kurį apeliaciniame skunde nebuvo pateikta nei įrodymų, nei tinkamo paaiškinimo, ant-rasis pagrindas turi būti atmestas, nes skundžiamoje nutartyje nebuvo nustatyta jokio EB 230 straipsnio antros pastraipos pažeidimo.

58. Iš skundžiamos nutarties 49 punkto akivaizdu, kad teismas savo sprendimą pagrindė, turėdamas pakankamai informacijos iš byloje esančių dokumentų. Be to, 42–46 punktai rodo, kad jis atsižvelgė į argumentus, kuriuos pateikė apeliantas dėl ieškini-o dėl panaikinimo priimtino. Todėl apeliacinio skundo pagrindas dėl gynybos teisių pažeidimo turi būti pripažintas nepa-grįstu.

B — *Pirmasis apeliacinio skundo pagrindas: Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 113 ir 114 straipsnių pažeidimas, nepakankamas motyvavimas ir gynybos teisių pažeidimas*

56. Šiuo pagrindu apeliantas iš esmės ginčija tai, kad Pirmosios instancijos teismas savo iniciatyva svarstė ieškini dėl panaikinimo priimtino neįsklausęs suinteresuotųjų ša-lių, taip užkirsdamas jam kelią apsiginti.

59. Mano nuomone, argumentas, susijęs su nemotyvavimu, taip pat nėra priimtinas, nes, kaip Komisija pažymi atsiliepime į skundą, Pirmosios instancijos teismas 50–86 punktuose pakankamai išsamiai išnagrinėjo *Re-gione Siciliana* teisę pateikti ieškinį.

57. Pirmiausia reikėtų pažymėti, kad Proce-dūros reglamento 113 straipsnis leidžia Pirmosios instancijos teismui savo iniciatyva bet kuriuo metu apsisvarstyti, ar nėra ne-

60. Galiausiai kaltinimas, kad, priešingai nei reikalaujama Procedūros reglamento 114 straipsnio 1 dalyje, Komisija nepateikė pagrindo dėl nepriimtino atskirame do-kumente, laikytinas pertekliniu, nes Pirmo-sios instancijos teismas pripažino pagrįstą pagrindą dėl nepriimtino, remdamasis Procedūros reglamento 113 straipsniu.

61. Atsižvelgiant į tai, kadangi pirmiau išdėstytos aplinkybės neparodo jokio Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 113 ir 114 straipsnių pažeidimo, pirmasis apeliacinio skundo pagrindas yra akivaizdžiai nepagrįstas.

C — Trečiasis apeliacinio skundo pagrindas: Reglamento Nr. 2052/82 4 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos ir Reglamento Nr. 4253/88 9 straipsnio 1 dalies pažeidimas

62. Prieš pradėdamas vertinti šį apeliacinio skundo pagrindą, atkreipčiau dėmesį į tikrąją jo esmę, nes šiuo pagrindu siekiama įrodyti, kad skundžiamoje nutartyje Pirmosios instancijos teismas padarė klaidą, nes nepripažino, jog *Regione Siciliana* yra tiesiogiai susijęs su sprendimu nutraukti ERPF pagalbą, t. y. ieškinio dalyku. Taigi toliau mano požiūris bus dėstomas atsižvelgiant į apelianto siekiamą tikrąjį tikslą.

63. Reikėtų pažymėti, kad niekuomet nebuvo ginčijamasi dėl to, ar Komisijos sprendimu buvo daromas tiesioginis poveikis *Regione Siciliana*, nes abi šalys bendrai sutaria šiuo klausimu.

64. *Regione Siciliana* šiam pagrindui patvirtinti pateikė du argumentus. Pirmasis argumentas yra tas, kad struktūrinių fondų sistema yra pagrįsta subsidiarumo ir partne-

rystės principais, numatant regionų institucijų dalyvavimą. Todėl bet koks sprendimas nutraukti šiame kontekste suplanuotą finansinę pagalbą turi tiesioginį teisinį poveikį atitinkamam regionui. Antrasis yra susijęs su Pirmosios instancijos teismo atsisakymu pripažinti tokį poveikį, remiantis tuo, kad Italijos Respublika gali finansuoti likusius projektui užbaigti reikalingus darbus ir nereikalauti, kad *Regione Siciliana* sugrąžintų išmokėtas lėšas. Apeliantas mano, kad toks požiūris prieštarauja tam, jog Bendrijos pagalba tik prisideda prie nacionalinių veiksmų, bei papildomumo principui. Be to, dublike *Regione Siciliana* pažymi, kad Italijos valstybė jau pareikalavo grąžinti pagalbą, t. y. sumokėti 58 036 177 eurus.

1. Teisė pareikšti ieškinį, kylanti iš regioninių institucijų bei Komisijos partnerystės

65. Reglamento Nr. 2052/88 4 straipsnio 1 dalyje, įtvirtinančioje papildymo principą, numatytos glaudžios Komisijos konsultacijos su atitinkamomis valstybėmis narėmis ir jų paskirtomis atsakingomis institucijomis, kiekvienu konkrečiu atveju įgyvendinančiomis Bendrijos veiklą. Pagal Reglamento Nr. 4253/88 24 straipsnį, jeigu Komisija abejoja dėl skirtos pagalbos, ji gali prašyti, kad šios atsakingos institucijos pateiktų savo pastabas.

66. Apeliantas mano, kad tokių pastabų pateikimas, nagrinėjamas kartu su subsidiarumo principu, leidžia valstybių vidaus institucijų, kurias valstybė narė atrinko dalyvauti konsultacijose, vykdomose iki patvirtinant Bendrijos veiklą ERPF srityje, padėti vertinti kaip panašią į padėtį tų eksporto įmonių, kurios ginčija antidempingo reglamentą remdamosi tuo, kad bendradarbiavo Komisijos vykdytuose tyrimuose⁵³; kurios ginčija sprendimą, pripažįstantį suderinamą su bendrąja rinka valstybės pagalbą, remdamosi tuo, kad vienaip ar kitaip dalyvavo EB 88 straipsnyje numatytoje procedūroje⁵⁴; bei kurios skundžiasi dėl rinkos konkurentų antikonkurencinio elgesio⁵⁵.

67. Prieš nustatant, ar šie teiginiai yra tinkami, juos reikia apibūdinti, kad būtų užtikrinta, jog Teisingumo Teismo praktika nėra iškreipiama.

68. Pirmą, kalbant apie antidempingo teisę, priežastis, dėl kurios Teisingumo Teismas pripažino, jog atitinkami eksportuotojai, kurie padėjo Komisijai vykdyti tyrimą, turi teisę pareikšti ieškinį, buvo ta, kad šioje srityje

Komisija gali priimti tik reglamentus⁵⁶, o tai iš esmės reiškia, jog privatus asmenys negali pareikšti tiesioginių ieškinų⁵⁷. Be to, reikia pažymėti, kad ši byla, skirtingai nuo mūsų nagrinėjamosios, buvo susijusi ne su sprendimais, o su reglamentais.

69. Antra, valstybės pagalbos srityje teisės užginčyti Komisijos sprendimus apimtis priklauso nuo to, ar ši teisė buvo įgyta, vykstant preliminarą procedūrą pagal EB 88 straipsnio 2 dalį ar pagrindinę procedūrą pagal EB 88 straipsnio 3 dalį. Pastaruoju atveju įmonių teisė būti išklausytoms suteikia joms teisę pareikšti ieškinį, netgi jeigu jos nepasinaudojo pirmąja teise, ir tai nėra ribojama jokių pastabų pagal EB 88 straipsnio 2 dalį pateikimu⁵⁸. Reglamentas Nr. 659/1999⁵⁹ sukonsolidavo tam tikras procedūras garantijas, kuriomis naudojasi šių procedūrų dalyviai⁶⁰, tačiau, nepaisant to, šios garantijos neatleidžia jų nuo reikalavimo įrodyti, kad buvo paveikti jų interesai⁶¹.

53 — Pagal taisyklę, nustatytą 1984 m. vasario 21 d. Sprendime *Allied Corportation ir kiti prieš Komisiją* (sujungtos bylos 239/82 ir 275/82, Rink. p. 1005).

54 — Pagal 1986 m. sausio 28 d. Sprendimą *Cofaz prieš Komisiją* (169/84, Rink. p. 391) ir 1998 m. lapkričio 17 d. Sprendimą *Kruidvat prieš Komisiją* (C-70/97 P, Rink. p. I-7183).

55 — Pagal 1977 m. spalio 25 d. Sprendimą *Metro prieš Komisiją* („Metro I“) (26/76, Rink. p. 1875); 1983 m. spalio 11 d. Sprendimą *Demo-Studio Schmidt* (210/81, Rink. p. 3045) ir 1986 m. spalio 22 d. Sprendimą *Metro prieš Komisiją* („Metro II“) (75/84, Rink. p. 3021).

56 — 1995 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 384/96 dėl apsaugos nuo importo dempingo kaina iš Europos bendrijos narėmis nesančių valstybių (OL L 56, p. 1) 14 straipsnio 1 dalis.

57 — C. Gaitanides „Artikel 230“, *Von der Groeben/Schwarze, Vertrag über die Europäische Union und Vertrag zur Gründung der Europäischen Gemeinschaft – Kommentar* (6 leidimas, Nomos, Baden-Badenas, 2004), 4 tomas, p. 481-482. 1985 m. gegužės 23 d. Sprendimas *Allied Corporation ir kiti prieš Tarybą* (53/83, Rink. p. 1621).

58 — C. Gaitanides, *op. cit.*, p. 491.

59 — 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 659/1999, nustatantis išsamias EB sutarties 93 straipsnio (šiuo metu EB 88 straipsnis) taikymo taisykles (OL L 83, p. 1).

60 — Pavyzdžiui, 1 straipsnio h punktas.

61 — J. Schwarze „Artikel 230“, *EU-Kommentar, Nomos, Baden-Badenas*, 2000, 43 punktas.

70. Galiausiai *Regione Siciliana* pateikta nuoroda į ankstesnius sprendimus konkurencijos srityje nusipelno pastebėjimo, kuris savo ruožtu veda prie dar svarbesnio pastebėjimo. Taigi, jeigu pirmiau minėtame sprendime *Metro I* Teisingumo Teismas pripažino teisę pateikti ieškinį įmonei, kuri kreipėsi į Komisiją dėl sprendimo priėmimo pagal Reglamento Nr. 17/62⁶² 3 straipsnio 2 dalies b punktą, ir pastaroji atsisakė tai padaryti, jis pripažino šią teisę remdamasis poreikiu užtikrinti veiksmingą teisminę apsaugą⁶³, nes paprastai įmonė neturi teisės ginčyti tokio atsisakymo.

71. Nėra jokio atsitiktinumo, kad šiame kontekste terminas *veiksminga teisminė apsauga* reikalauja prisiminti sprendimą *Jégo-Quéré*, nes visi *Regione Siciliana* nurodyti sprendimai, skirti pagrįsti jo poziciją, su šiuo gerai žinomu sprendimu yra kaip nors susiję, ir visi jie yra susiję su reikalavimu, kad ieškinį gali iškelti tik tas asmuo, kurį sprendimas veikia konkrečiai. Tačiau aš jau esu pažymėjęs, kad nagrinėjamoje byloje niekas neginčija, jog *Regione Siciliana* yra konkrečiai veikiamas sprendimo, todėl ši aplinkybė yra laikoma įrodyta.

72. Atsižvelgiant į tai, apelianto teiginiai, kad jo bendradarbiavimas procedūroje dėl Bendrijos pagalbos nustatymo suteikia jam tas

pačias teises, kaip ir ūkio subjektams nurodytose situacijose ir srityse (konkurencija, valstybės pagalba ir antidempingo priemonės), yra nesvarbūs, nes šios teisės iš esmės skirtos pašalinti prievolę įrodyti tai, kad asmuo yra konkrečiai susijęs su sprendimu, o tai nagrinėjamoje byloje yra laikoma įrodyta, nes nė vienu atveju nebuvo ginčyta.

2. Teisės klaida, padaryta konstatuojant, kad Italijos Respublika turi prisiimti projekto užbaigimo išlaidas

73. Palyginti su teismo praktika, kurioje buvo nagrinėjama, ar asmuo yra konkrečiai susijęs su Bendrijos priemone, praktika dėl to, ar jis tiesiogiai susijęs, yra kur kas labiau ribota, tikriausia dėl Teisingumo Teismo naudojamo metodo, pagal kurį, visiškai logiška, kad jeigu nustatoma, jog ginčijama priemonė nėra sprendimas arba jog ieškovas nėra konkrečiai su ja susijęs, nes negali būti prilygintas asmeniui, kuriam skirta priemonė, antrąją reikalavimą atsisakoma nagrinėti⁶⁴. Todėl nenuostabu, kad teismo praktikoje šioje srityje nerasime panašios formulės, kaip nutartyje *Plaumann*⁶⁵, kuri yra skirta nustatyti, ar įvykdytas reikalavimas, jog asmuo turi būti konkrečiai susijęs su Bend-

62 — 1962 m. vasario 6 d. Reglamentas Nr. 17: Pirmasis reglamentas, įgyvendinantis Sutarties 85 ir 86 straipsnius (šiuo metu EB 81 ir 82 straipsniai) (OL L 13, p. 204).

63 — 55 išnašoje minėto sprendimo 13 punktas.

64 — M. Ortega „El acceso de los particulares a la justicia comunitaria“, Ariel, Barselona, 1999, p. 54.

65 — 1962 m. rugpjūčio 31 d. nutartis (25/62, Rink. 1963, p. 197, 253).

rijos priemone. Tačiau tai dar nereiškia, kad nėra pakankamai precedento, iš kurių galima būtų išvesti pagrindinius Teisingumo Teismo įtvirtintus principus, susijusius su tiesioginiu ginčijamo sprendimo poveikiu ieškovo teisinei padėčiai.

74. Taigi sprendime *Toepfer I*⁶⁶ Teisingumo Teismas pirmą kartą išaiškino formuluotę „tiesiogiai <...> susijęs“ ir pripažino teisę pateikti ieškinį tretiesiems asmenims, kuriems Bendrijos priemonė nėra skirta, jeigu ši priemonė patvirtina pirmiau atitinkamos valstybės narės priimtas priemones. Atsižvelgiant į tai, kad nacionalinė įgyvendinanti priemonė buvo nereikalinga, Bendrijos priemonės poveikis atitinkamiems privatiems asmenims buvo tiesioginis, kaip ir tų nacionalinių nuostatų, kurias pakeitė Bendrijos reglamentas.

75. Kituose vėlesniuose sprendimuose, bylois, kuriose buvo nereikalingi nacionalinės teisės aktai, Teisingumo Teismas prilygino tas bylas, kuriose valstybės narės priimtai priemonei buvo pritaikyti pirmiau Tarybos ar Komisijos nustatyti kriterijai⁶⁷, o tai reiškia, kad ši priemonė buvo visiškai automatinė⁶⁸ arba nesavarankiška⁶⁹.

76. Todėl išskyrus bylas, susijusias su valstybės narės atliekamu techniniu įgyvendinimu⁷⁰, tais atvejais, kai jai suteikiama veiksmų laisvė, savo teritorijoje užtikrinant atitiktį Bendrijos priemonei, tokia priemonė negali turėti teisinio poveikio ieškovo interesams⁷¹, nes toks poveikis atsiranda tik valstybei narei ją perkėlus į atitinkamą nacionalinę priemonę⁷². Trumpai tariant, jeigu tarp sprendimo bei jo poveikio ieškoviui įsiterpia savarankiška valia, ieškovas negali būti laikomas tiesiogiai susijęs su sprendimu⁷³. Vienintelis šio principo apribojimas susijęs su aplinkybėmis, kai valstybės narės kompetencija įgyvendinant Bendrijos priemonę yra grynai teorinė, t. y. kai negali būti jokių abejonių dėl to, kaip atitinkamos nacionalinės valdžios institucijos šią priemonę įgyvendins⁷⁴.

77. Iš skundžiamos nutarties akivaizdu, kad nagrinėjamoje byloje sprendimas buvo skirtas Italijos valstybei ir kad šiame sprendime nebuvo jokių tiesioginių poveikių *Regione Siciliana* padėčiai turinčių nurodymų, kuriais būtų ribojama Italijos Respublikos veiksmų laisvė ar jos naudojimasis savo kompetencija būtų sumažintas vien iki sunkiai realizuoja-

66 — 1965 m. liepos 1 d. Sprendimas *Toepfer ir Getreide-Import prieš Komisiją* (sujungtos bylos 106/63 ir 107/63, Rink. p. 525).

67 — 1971 m. gegužės 13 d. Sprendimas *International Fruit Company ir kiti prieš Komisiją* (sujungtos bylos 41–70–44/70, Rink. p. 411).

68 — Generalinio advokato J.-P. Warner išvada byloje *CAM prieš Komisiją* (100/74, Rink. p. 1393).

69 — 1970 m. birželio 16 d. Sprendimas *Alcan prieš Komisiją* (69/69, Rink. p. 385).

70 — Terminas, vartojamas A. Barav, „Direct and individual concern: An almost insurmountable barrier to the admissibility of individual appeal to the EEC Court“, *Community Market Law Review*, 1974, p. 191–193.

71 — 1969 m. gruodžio 10 d. Sprendimas *Eridania prieš Komisiją* (sujungtos bylos 10/68 ir 18/68, Rink. p. 459).

72 — 1972 m. spalio 25 d. Sprendimo *Haegemann prieš Komisiją* (96/71, Rink. p. 1005, 5–8 punktai); 1979 m. kovo 6 d. Sprendimo *Simmenthal prieš Komisiją* (92/78, Rink. p. 777, 27 ir paskesni punktai) ir 1984 m. liepos 11 d. Sprendimo *Municipality of Differdange ir kiti prieš Komisiją* (222/83, Rink. p. 2889, 12 punktas).

73 — T. C. Hartley „The Foundations of EEC Law“, Clarendon, Oksfordas, 1994, p. 360.

74 — 1985 m. sausio 17 d. Sprendimo *Piraiiki-Patraiki prieš Komisiją* (11/82, Rink. p. 207, 9 punktas).

mos galimybės. Taip pat nėra jokių požymių, kad šioje Bendrijos priemonėje arba dar iki jos priėmimo Komisija būtų nustatiusi kokį nors kriterijų, kurį įvykdyti turėtų *Regione Siciliana*, ar kad Komisija žinojo ar galėjo iš anksto žinoti Italijos valdžios institucijų ketinimus šiuo atžvilgiu.

priemonę jis buvo kreditorius. Šiuo atžvilgiu taip pat reikėtų pažymėti, kad bet kuri valstybės narės priimta priemonė Bendrijos priemonei įgyvendinti reikštų antrąjį *Regione Siciliana* finansinės padėties pasikeitimą, ir tai jau būtų vien nacionalinių sprendimų rezultatas⁷⁶.

78. Šiomis aplinkybėmis Pirmosios instancijos teismas neturėjo jokių įrodymų, kuriais remdamasis būtų galėjęs nuspėti būsimus valstybės veiksmus, o ieškovas nepateikė pakankamai įrodymų, kurie suteiktų tikrumo apie tai, kaip Italijos Respublika reaguos į jai nustatytos ERPF pagalbos nutraukimą. Jeigu Pirmosios instancijos teismas būtų pripažinęs tikimybę, jog Italijos valstybė priims tam tikrą nacionalinę priemonę, jo vertinimas būtų paremtas vien spėjimais be jokių įrodymų. Šiuo atžvilgiu 2002 m. spalio 30 d. raštas, kurį *Regione Siciliana* pateikė kartu su dubliku kaip įrodymą, kad Italijos valstybė siekia susigrąžinti sumas, kurias neteisėtai gavo šis regionas, laikytinas nepriimtiniu, nes, kaip teisingai pažymi Komisija, nagrinėdamas apeliacinę bylą Teisingumo Teismas nepriima naujų įrodymų apie faktines aplinkybes⁷⁵.

79. Galima teigti, kad pirmojoje instancijoje ginčytas sprendimas automatiškai daro poveikį apeliantui, nes juo keičiama apelianto finansinė padėtis taip, kad, pirma, atsisakoma išmokėti pagalbos likutį ir, antra, apeliantas tampa skolininku šios sumos atžvilgiu, kai dar visai neseniai iki priimant ginčijamą

80. Tačiau šis argumentas, iš pirmo žvilgsnio pakankamai patrauklus, yra pernelyg supaprastintas. Kadangi vertinama tik Komisijos priimta priemonė⁷⁷, juo neatsižvelgiama į būtinybę šią priemonę vertinti sistemiskai, atsižvelgiant į sudėtingą struktūrinių fondų valdymui būdingą santykių struktūrą.

81. Tačiau kai atskleidžiamas šios struktūros sudėtingumas, pasidaro akivaizdu, kad valstybės narės vaidmuo yra kur kas svarbesnis, nei teigia apeliantas. Netgi išsamiai nedėstant ERPF reglamentuojančių teisės aktų, detali pagrindinio ir įgyvendinančio reglamentų analizė rodo, kad centrinės vyriausybės dalyvauja kur kas daugiau. Be jokios abejonės, jos neturėtų būti vertinamos tik kaip

75 — 1999 m. liepos 8 d. Sprendimas *Hüls prieš Komisiją* (C-199/92 P, Rink. p. I-4287).

76 — Pirmosios instancijos teismo sprendimo T-60/03 (minėtas 5 išnašoje 52–60 punktai).

77 — ankstesnėje išnašoje minėto sprendimo 65 punkte Pirmosios instancijos teismas savo nuomonę pagrįsdamas remdamasis 1981 m. lapkričio 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *IBA1 prieš Komisiją* (60/81, Rink. p. 2639) 9 punktu.

„pašto dėžutės“, iš kurių už kiekvieną projektą atsakingos institucijos pasiima iš Komisijos gautą paštą.

ERPF pagalbą administruojančiai valstybei paliktą veiksmų laisvę; būtent jai gali gale priklausyti priimti sprendimą, ar tęsti darbus, kai pagalbą nutraukia Komisija.

82. Galima būtų pradėti nuo to, kad jau pati struktūrinių fondų esmė yra ta, jog jie papildo valstybių narių veiksmus⁷⁸, ir taip yra pabrėžiama, kad pagrindinis vaidmuo tenka valstybei, kuri naudojasi plačia veiksmų laisve ne tik atrinkdama pagalbos gavėjus, bet taip pat ir kurdama programas, kurias, jos manymu, reikia subsidijuoti⁷⁹. Todėl nesuklysiu jai priskirdamas atsakomybę už Bendrijos paramos sistemose numatytų paramos formų įgyvendinimą, kaip numatyta Reglamento Nr. 2082/93 preambulės šeštoje konstatuojamojoje dalyje. Žiūrint iš šios perspektyvos centrinių valdžios institucijų padėtis įgyja visai kitą svorį, palyginti su antriniu vaidmeniu, iki kurio šių institucijų įtaką norėtų sumenkinti *Regione Siciliana*.

83. Turint omenyje šią įgaliojimų, kuriais naudojasi valstybė narė⁸⁰, visumą, galima įžvelgti, kaip iš tiesų reikėtų vertinti tokį Komisijos sprendimą, koks nagrinėjamas šioje byloje. Ir, atvirkščiai, to negalima padaryti, sprendimą vertinant atskirai, nes ši naujoji perspektyva leidžia geriau suvokti

84. Todėl būtent atitinkamai vyriausybei priklauso nulemti ateitį to, kas iš tiesų yra jos pačios projektas. Ji turi kelias galimybes: pavyzdžiui, ji gali atsisakyti projekto, jį sustabdyti arba perleisti; kita vertus, siekdama užtikrinti, kad projektas būtų baigtas, ji gali padengti jo finansines išlaidas iš savo biudžeto. Nors kreditavimo nutraukimas susijęs su daugybe nepatogumų ir yra skausmingas, nes atsisakoma išmokėti pagalbos likutį, Komisija jokių būdu iš anksto nenusprendžia, neužkerta kelio ir nepateikia rekomendacijų, kurios krypties turi laikytis valstybė narė, sprendama apie savo planų ateitį teritorinės plėtros srityje.

85. Dėl šių priežasčių poveikį *Regione Siciliana* daro tik tas sprendimas, kurį priima valstybės, kurios sudedamoji dalis ji yra, vyriausybė, dėl paminėtos priežasties turinti suvereniją ir pakankamai didelę veiksmų laisvę. Taigi tik šios vyriausybės valia daromas tikrasis poveikis regionui.

78 — Reglamento Nr. 2052/88, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 2081/93, preambulės dvidešimta konstatuojamoji dalis ir 4 straipsnis.

79 — Turiu omenyje atitinkamas nuostatas, pavyzdžiui, iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 4253/88 5 straipsnio 1 dalį ir 2 dalies ketvirtąją pastraipą; 8 straipsnio 1 dalį; 9 straipsnio 1 ir 2 dalis; 10 straipsnio 1 dalį ir 14 straipsnį.

80 — Be kitų, ne mažiau svarbių, numatytų iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 4253/88 19–26 straipsniuose.

86. Todėl akivaizdu, kad bet koks poveikis apelianui priklauso nuo valstybės narės veiksmų, kurių ši imasi atsiradus naujai situacijai, t. y. nutraukus iš ERPF finansuojamą pagalbą. Dėl pagalbos nutraukimo atsiranda tik galimas poveikis, kuris virsta

tiesiogine ir neišvengiama (o ne tik galima) žala tik tuo atveju, jeigu vyriausybė reikalauja sugrąžinti neteisėtai kaip Bendrijos pagalbą gautas sumas.

87. Aš manau, kad yra visiškai pagrįsta remtis žalos idėja, kurią palaiko teisės doktrinos atstovai⁸¹, nes vien galimybė, kad žala atsiras, negali suteikti asmeniui teisės teigti, jog jis yra tiesiogiai susijęs EB 230 straipsnio ketvirtosios pastraipos prasme. Kaip puikiai parodė bylos faktinės aplinkybės, t. y. posėdyje, kuriame buvo nagrinėjamas šis apeliacinis skundas, *Regione Siciliana* nurodžius, kad greitkelio statyba buvo baigta iš viešosios įmonės ANAS, kuri specializuojasi šios rūšies susisiekimo keliuose, lėšų, jeigu šiuo atveju ir pripažintume, kad apelianto teisinė padėtis pasikeitė, šis pasikeitimas reikštų ne daugiau kaip riziką.

88. Ir panašiai, apelianto teisinės padėties pasikeitimas iš kreditoriaus į skolininką⁸², taip pat netgi jo finansavimo šaltinio pasikeitimas apelianto padėtį keičia tik formaliai, nes jo tikrajam interesui, t. y. finansavimui, iš tiesų niekada nebuvo pakenkta.

89. Atsižvelgiant į tai, remiantis nurodyta teismo praktika, nėra jokių požymių, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą; nagrinėjamos bylos ypatybės nereikalauja pakeisti šios teismo praktikos, nes jos visiškai atitinka tą nuomonę, kurios ligi šiol laikėsi Teisingumo Teismas. Be to, skirtingai nei pirmiau minėtuose sprendimuose *Unión de Pequeños Agricultores* ir *Jégo-Quéré*⁸³, nagrinėjamoje byloje nekyla tokių reikšmingų klausimų kaip tariamas apelianto gynybos teisų pažeidimas.

90. Dėl visų šių priežasčių siūlau trečiąjį apeliacinio skundo pagrindą atmesti kaip nepagrįstą.

D — Ketvirtasis apeliacinio skundo pagrindas: nenurodyti motyvai dėl Italijos teisės atsakyti išieškoti pagalbą bei dėl susirašijimo su Komisija privalomos teisinės galios

91. Pirmąją šio apeliacinio skundo pagrindo dalimi apeliantas kritikuoja Pirmosios instancijos teismo išvadą, kad valstybė narė išsaugo kompetenciją vykdyti ginčijamą sprendimą pagalbos, kurią nustatė Komisija

81 — A. G. Toth „Legal Protection of Individuals in the European Communities“, *North-Holland*, Amsterdamas, 1978, II tomas, p. 64.

82 — Kaip nustatė Pirmosios instancijos teismas pirmiau minėto sprendimo *Regione Siciliana* prieš Komisiją (T-60/03, Rink. p. II-4139) 53 ir 54 punktuose.

83 — 4 išnaša. *Regione Siciliana* turi teisę nacionaliniuose teismuose užginčyti Italijos valstybės pagal ginčijamą sprendimą priimtą vykdymo priemonę.

ir kuri yra mokama iš ERPE, gavėjų atžvilgiu, ir teigia, kad ši išvada yra prieštaringa bei savavališka, nes buvo padaryta nepakankamai išnagrinėjus faktines aplinkybes ir pagrįsta įrodymais nepatvirtintomis prielaidomis.

92. Šiuo atžvilgiu pakanka pažymėti, kad skundžiamos nutarties 71–79 punktuose Pirmosios instancijos teismas išsamiai nagrinėjo, ar Italijos Respublika turi kokią nors veiksmų laisvę, kalbant apie lėšų, kurių iš jos pareikalavo Komisija, išieškojimą. Pirmosios instancijos teismas nurodė taikytiną teisę⁸⁴, pasirėmė atitinkama teismo praktika⁸⁵, logiškai įvertino įrodymus ir priėjo prie išvados, kad ginčijamame sprendime nėra reikalaujama, jog Italijos Respublika išieškotų iš ieškovo arba galutinių gavėjų neteisėtai sumokėtas sumas⁸⁶.

93. Teisybė, kad Pirmosios instancijos teismas nepriėmė *Regione Siciliana* palankaus sprendimo, tačiau dėl to skundžiama nutartis netampa prieštaringa arba savavališka. Be to, šioje nutartyje aiškiai išdėstytos priežastys, kuriomis ji yra grindžiama, todėl šią nagrinėjamo apeliacinio skundo pagrindą dalį reikėtų atmesti kaip akivaizdžiai nepriimtina.

94. Antrąja šio kaltinimo dalimi apeliantas ginčija tai, kad nutarties 84 punkte Pirmosios instancijos teismas konstatavo, jog susirašinėjimas su Komisija nereiškia, kad *Regione Siciliana* yra tiesiogiai susijęs su sprendimu. Jo teigimu, negalima išvelgti jokio kito pateisinimo šiam susirašinėjimui, kaip tik tai, jog Komisija paprašė Italijos valstybės pranešti *Regione Siciliana* apie pagalbą nutraukiantį sprendimą tam, kad palengvintų jam galimybę pasinaudoti Sąjungos teisėje numatytais teisių gynimo priemonėmis. Todėl jis mano, kad pirmiau minėtas skundžiamos nutarties punktas yra prieštaringas ir nelogiškas.

95. Tačiau, viena vertus, Teisingumo Teismas savo praktikoje yra konstatavęs, kad vien susirašinėjimo su Komisija nepakanka tam, kad būtų nustatyta, jog asmuo yra konkrečiai susijęs su Bendrijos priemone⁸⁷.

96. Kita vertus, Komisijos susirūpinimas, kad *Regione Siciliana* būtų informuotas apie projektą, kurį ji drauge finansavo, turi būti suprantamas kaip išraiška glaudžios „partnerystės“ tarp pačios Komisijos ir valstybių narių bei jų paskirtų institucijų, kaip nurodyta Reglamento Nr. 2052/88 4 straipsnio 1 dalies pirmojoje pastraipoje. Be to, nagrinėjamame kontekste šis susirūpinimas atitinka skaidrumo reikalavimą, kuriam turėtų būti teikiama pirmenybė santykiuose tarp gerai administravimo principais besivadovaujančių viešųjų įstaigų ir žmonių, kurių atžvilgiu jos vykdo administravimą.

84 — Pavyzdžiui, Reglamento Nr. 2082/93 preambulės šešta konstatuojamoji dalis (skundžiamos nutarties 72 punktą).

85 — Būtent 1979 m. vasario 7 d. Sprendimu *Nyderlandai prieš Komisiją* (11/76, Rink. p. 245).

86 — Būtent skundžiamos nutarties 74 ir 76 punktai.

87 — 1998 m. balandžio 2 d. Sprendimas *Greenpeace Council ir kt. prieš Komisiją* (C-321/95 P, Rink. p. I-1651, 15 ir 16 punktai).

97. Panašiai nuoroda į teisių gynimo priemones, kuriomis gali pasinaudoti tie, kuriems skirta priemonė, atspindi valstybės narėms būdingą administracinę praktiką bei pastangas veiksmingiau tarnauti piliečiams. Nepaisant to, net jeigu Komisija suklydo ir padarė daugiau nei reikia, kai informavo *Regione Siciliana* apie tai, kad galima pasinaudoti teismine apsauga, tokia klaida nepakeistų ginčijamo sprendimo pobūdžio arba poveikio vien tuo, kad buvo sukurtas nesantis teisinis ryšys; tai taip pat neįpareigoja Teisingumo Teismo aiškinant bei taikant ieškinių dėl panaikinimo pateikimo procedūrinius reikalavimus.

99. Apibendrinant pažymėtina, kad kaltinimui dėl tariamo susirašinėjimo tarp *Regione Siciliana* ir Komisijos netinkamo motyvavimo negalima pritarti, nes jis yra nepagrįstas.

100. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlau atmesti ketvirtąjį apeliacinio skundo pagrindą, remiantis tuo, kad iš dalies jis yra akivaizdžiai nepagrįstas, o kita dalimi – tiesiog nepagrįstas.

VI — Bylinėjimosi išlaidos

98. Atsižvelgiant į tai, teiginys, kad iš susirašinėjimo kyla tam tikros pareigos, yra visiškai nepagrįstas, o Pirmosios instancijos teismas neturėtų būti kritikuojamas už tai, kad priėjo prie šiam teiginiui priešingos išvados, ypač po to, kai jis tai padarė prieš tai išsamiai įvertinęs, ar apelianas yra susijęs su ginčijamu sprendimu.

101. Pagal Procedūros reglamento 122 straipsnį ir 69 straipsnio 2 dalį, taikomus apeliacinėse bylose pagal šio reglamento 118 straipsnį, kadangi visi apeliacinio skundo pagrindai buvo atmesti, pralaimėjusiai šaliai, t. y. *Regione Siciliana*, turi būti nurodyta padengti bylinėjimosi išlaidas.

VII — Išvada

102. Atsižvelgdamas į pateiktą vertinimą, siūlau Teisingumo Teismui atmesti *Regione Siciliana* apeliacinį skundą, kuriuo jis ginčija 2004 m. liepos 8 d. Pirmosios instancijos teismo nutartį byloje T-341/02, ir nurodyti apeliantui padengti bylinėjimosi išlaidas.